

**UCHWAŁA NR XXIX/214/26
RADY GMINY IŁOWO-OSADA**

z dnia 4 marca 2026 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026 – 2028.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.) Rada Gminy Iłowo-Osada uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026-2028, stanowiący Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Iłowo-Osada.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący Rady Gminy

Teresa Świątkowska

Załącznik
do Uchwały Nr XXIX/214/26
Rady Gminy Iłowo-Osada
z dnia 4 marca 2026 roku

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE IŁOWO-OSADA NA LATA 2026 – 2028**

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026-2028

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
I. Podstawa prawna Programu	7
II. Diagnoza sytuacji rodzin	8
III. Cele i zadania Programu	16
IV. Adresaci Programu	19
V. Efekty Programu	20
VI. Realizatorzy Programu	21
VII. Źródła finansowania Programu	22
VIII. Monitoring i ewaluacja Programu	23
IX. Podsumowanie	24

Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026–2028 stanowi kontynuację działań podejmowanych w ramach programów wspierania rodziny realizowanych na terenie Gminy Iłowo-Osada w latach poprzednich. Program został opracowany na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.), zgodnie z którym gmina zobowiązana jest do opracowania i realizacji trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Program został przygotowany przez Centrum Usług Społecznych, przy wykorzystaniu potencjału oraz informacji pozyskanych od przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny. Rodzina, jako jedna z podstawowych grup społecznych, pełni szereg istotnych funkcji, w tym zaspokajanie potrzeb emocjonalnych jej członków oraz przekazywanie norm i zasad obowiązujących w społeczeństwie. Stanowi ona wspólnotę o fundamentalnym znaczeniu dla bytu i prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa, będąc naturalnym i niezastąpionym elementem jego struktury.

W sytuacji niewłaściwego funkcjonowania rodziny, a w szczególności w przypadku wystąpienia kryzysu, państwo – zgodnie z zasadą pomocniczości – powinno uruchamiać instrumenty wsparcia, takie jak praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, edukacja rodzinna czy wsparcie w formie asystenta rodziny. W przypadku zaawansowanej dysfunkcji rodziny sąd może czasowo ograniczyć władzę rodzicielską, ustanawiając nadzór kuratorski lub decydując o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

Celem pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku czasowej opieki i wsparcia do momentu poprawy sytuacji w rodzinie biologicznej i umożliwienia jego powrotu do środowiska rodzinnego. W sytuacji braku takiej możliwości podejmowane są działania zmierzające do przeprowadzenia procedury adopcyjnej. Ze względu na różnorodne uwarunkowania, w tym brak możliwości przejęcia stałej opieki przez rodziców biologicznych, znaczna część dzieci pozostaje w pieczy zastępczej do momentu osiągnięcia pełnoletności i usamodzielnienia.

W celu ograniczenia liczby przypadków umieszczania dzieci w pieczy zastępczej szczególnie istotne jest podejmowanie działań wspierających rodzinę, ukierunkowanych na wzmacnianie jej kompetencji oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

Niniejszy dokument określa kierunki działań w zakresie wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej w perspektywie lat 2026–2028, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i zasobów. Program pozostaje spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iłowo-Osada na lata 2016–2025 i będzie miał charakter zarówno profilaktyczny, jak i interwencyjny, w zależności od przyjętych celów i zadań służących ich realizacji.

Uzasadnienie wprowadzenia programu

Wprowadzenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny wynika z ustawowego obowiązku realizowania przez gminę działań ukierunkowanych na wsparcie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program stanowi narzędzie umożliwiające planowe, spójne i długofalowe podejmowanie działań na rzecz wzmacniania rodzin oraz zapobiegania sytuacjom kryzysowym, które mogą prowadzić do ograniczenia władzy rodzicielskiej lub umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Realizacja programu pozwala gminie na systematyczne planowanie i wdrażanie działań wspierających rodzinę, w tym w szczególności poprzez zapewnienie pomocy asystenta

rodziny, dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz różnorodnych form pracy socjalnej i edukacyjnej. Istotnym elementem programu jest także rozwój lokalnego systemu opieki nad dzieckiem, obejmującego m.in. funkcjonowanie i rozwój placówek wsparcia dziennego oraz inicjowanie działań środowiskowych na rzecz rodzin wymagających wsparcia.

Program zakłada również podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z rodziną, w szczególności asystentów rodziny, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy. Jednocześnie umożliwia tworzenie i rozwijanie form wsparcia w postaci rodzin wspierających oraz zapewnienie im odpowiednich warunków do realizacji powierzonych zadań.

Wdrożenie programu wiąże się także z koniecznością zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym na pokrywanie kosztów związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej oraz finansowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych prowadzonych na terenie gminy.

Ponadto realizacja programu umożliwia prowadzenie systematycznego monitoringu sytuacji dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem, co pozwala na wczesne reagowanie na pojawiające się problemy oraz podejmowanie działań zapobiegających ich pogłębianiu. Program stanowi także podstawę do sporządzania sprawozdań z realizowanych działań oraz oceny ich efektywności.

Mając na uwadze powyższe, wprowadzenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest zasadne i niezbędne dla zapewnienia spójnego systemu wsparcia rodzin oraz realizacji zadań własnych gminy w obszarze polityki społecznej.

I. Podstawa prawna Programu

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1829);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 poz. 1818 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.);

II. Diagnoza sytuacji rodzin

Gmina Iłowo-Osada jest gminą wiejską usytuowaną w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, na terenie powiatu działdowskiego. Jej położenie sprawia, że stanowi obszar pogranicza dwóch regionów – Warmii i Mazur oraz Mazowsza. Od północy i wschodu graniczy z gminami Działdowo, Kozłowo oraz Janowiec Kościelny, natomiast od południa i zachodu sąsiaduje z gminami Mława, Wieczfnia Kościelna oraz Lipowiec Kościelny. Powierzchnia gminy wynosi 10 377 hektarów. W jej skład administracyjny wchodzi 15 sołectw: Białuty, Brodowo, Dźwierznia, Gajówki, Iłowo-Osada, Iłowo-Wieś, Janowo, Kraszewo, Mansfeldy, Mławka, Narzym, Pruski, Purgałki, Sochy oraz Wierzbowo. Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Iłowo-Osada, w której mieści się siedziba władz samorządowych.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Przez jej obszar przebiega droga wojewódzka nr 544, łącząca Brodnicę z Ostrołęką, a wszystkie miejscowości mają dostęp do dróg o nawierzchni bitumicznej. Dodatkowym atutem jest przebieg linii kolejowej Warszawa – Działdowo – Gdańsk, przy której położone są miejscowości Iłowo-Osada oraz Narzym, co zapewnia dogodne połączenia kolejowe.

Cały obszar gminy znajduje się na terenie tzw. Zielonych Płuc Polski, charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi i stosunkowo niskim stopniem uprzemysłowienia. Pomimo korzystnych warunków środowiskowych i komunikacyjnych, gmina odnotowuje systematyczny spadek liczby ludności. Według danych na dzień 31 października 2025 roku Gminę Iłowo-Osada zamieszkiwało 6 690 osób.

Tabela nr 1. Liczba ludności w gminie Iłowo-Osada wg kategorii wiekowej

Wiek	0-17 lat	18-60 lat	powyżej 60 lat	Ogółem
Kobiety	618	1953	877	3448
Mężczyźni	670	1920	652	3242
łącznie	1288	3873	1529	6690

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Iłowie-Osadzie

Tabela nr 2. Rodziny objęte pomocą GOPS w Iłowie-Osadzie w latach 2023-2025 z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

Rodziny		Rodziny z dziećmi						
Rok	Ogółem	Ogółem liczba osób	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci i więcej
2023	218	325	17	22	16	10	3	3
2024	245	337	13	24	18	9	4	3

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026-2028

2025	139	298	10	21	15	9	3	3
-------------	-----	-----	----	----	----	---	---	---

Źródło: Opracowanie własne CUS. Stan na dzień 05.11.2025 r.

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli, liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2023–2025 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Najliczniejszą grupę stanowią rodziny wychowujące dwoje i troje dzieci, a ich liczba w analizowanym okresie pozostaje względnie stała. Jednocześnie zauważalna jest tendencja spadkowa dotycząca liczby osób w rodzinach objętych pomocą, co wskazuje na zmiany w strukturze gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia.

Tabela nr 3. Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie CUS

Powody przyznania pomocy	2023 rok		2024 rok		2025	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	52	124	45	87	37	86
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	5	7	7	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	30	173	29	17	29	166
w tym: wielodzietność	29	170	29	170	29	166
Bezrobocie	77	242	78	254	73	238
Niepełnosprawność	56	99	44	78	43	80
Długotrwała lub ciężka choroba	53	89	61	112	59	102
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	35	145	30	132	26	114
rodziny niepełne	19	73	15	48	14	48
rodziny wielodzietne	7	52	9	63	7	50
Przemoc domowa	3	9	3	11	3	10
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	19	46	17	35	18	36

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026-2028

Narkomania	0	0	1	1	1	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	0	0	0	0
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	5	17	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne CUS. Stan na dzień 05.11.2025 r.

Analiza danych z kolejnych lat wskazuje na systematyczne zmniejszanie się liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Spadek ten może świadczyć zarówno o poprawie sytuacji materialnej części mieszkańców, jak i o zmianach demograficznych zachodzących na terenie gminy. Pomimo ogólnego trendu spadkowego, struktura przyczyn korzystania z pomocy społecznej pozostaje od lat niezmienna. Najczęściej występującymi powodami objęcia wsparciem są bezrobocie i ubóstwo, a także problemy zdrowotne, takie jak niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Istotną grupę stanowią również osoby i rodziny doświadczające bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagające wsparcia w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa.

Tabela nr 4. Najczęściej występujące i zaobserwowane problemy w placówkach oświatowych

Lp.	Problemy opiekuńczo-wychowawcze	Kryterium od 0 do 5
1.	Problemy wynikające z niewydolności opiekuńczej	
	- (brak zaspokajania podstawowych potrzeb dziecka – jedzenie, ubranie, higiena, leczenie)	1
	- zaniedbania emocjonalne i brak poczucia bezpieczeństwa	4
	- brak nadzoru nad zachowaniem dziecka	1
	- przemoc (fizyczna, psychiczna, seksualna)	1
	- uzależnienia rodziców	2
	- konflikty rodzinne, rozwód, przemoc domowa	4
2.	Problemy wynikające z błędów wychowawczych	
	- nadmierny rygorizm, brak ciepła i wsparcia emocjonalnego	4
	- postawy nadopiekuńcze, wyręczanie dziecka, brak stawiania granic	3

	- brak konsekwencji w wymaganiach	3
	- zbyt wysokie lub niskie oczekiwania wobec dziecka	2
	- brak zainteresowania nauką i rozwojem dziecka	2
	- nierówne traktowanie dzieci w rodzinie przez rodziców	3
3.	Problemy środowiskowe	
	- ubóstwo, bezrobocie, niskie wykształcenie rodziców	2
	- izolacja społeczna, brak wsparcia ze strony instytucji	0
	- niekorzystne wzorce w środowisku (np. przemoc, przestępczość, uzależnienia)	3
	- nieprawidłowe warunki mieszkaniowe, częste zmiany miejsca zamieszkania	3
4.	Problemy występujące ze względu na obszar funkcjonowania dziecka - problemy emocjonalne	
	- lęk, nieśmiałość, impulsywność, wycofanie, obniżony nastrój	2
	- trudności w nawiązywaniu relacji, niska samoocena, brak poczucia bezpieczeństwa	3
5.	Problemy występujące ze względu na obszar funkcjonowania dziecka - problemy szkolne	
	- trudności w nauce (np. zaniedbania edukacyjne, brak motywacji)	4
	- wagarowanie, spóźnianie się, unikanie szkoły	1
	- brak wsparcia rodziców w edukacji	3
	- nieumiejętności organizacji czasu, brak pomocy w odrabianiu lekcji	3
6.	Problemy występujące ze względu na obszar funkcjonowania dziecka - problemy wychowawcze i społeczne	
	- nieposłuszeństwo, konflikty z dorosłymi	3
	- agresja wobec rówieśników, kłamstwa, kradzieże	3
	- ucieczki z domu, zachowania ryzykowne	1
	- uzależnienia (np. telefon, Internet, substancje psychoaktywne)	4
7.	Problemy występujące ze względu na obszar funkcjonowania dziecka - problemy rozwojowe	
	- trudności lub zaburzenia w rozwoju emocjonalno-społecznym	4
	- brak umiejętności samodzielności, trudności adaptacyjne	2
	- niewłaściwe wzorce identyfikacji płciowej lub ról społecznych	0

Na podstawie danych zgromadzonych w powyższej Tabeli nr 4, przedstawiciele dwóch placówek oświatowych z terenu Gminy Iłowo-Osada wskazali najczęściej występujące

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026-2028

problemy w różnych obszarach funkcjonowania dzieci i młodzieży. Obie szkoły oceniały podobne trudności, dlatego przyjęto uśrednione wartości dla poszczególnych problemów w skali od 0 do 5 (0 – brak problemu, 5 – problem bardzo duży).

1. Problemy wynikające z niewydolności opiekuńczej rodziny – do najczęstszych zaliczono zaniedbania emocjonalne i brak poczucia bezpieczeństwa oraz konflikty rodzinne, rozwody i przemoc. Średnia ocena tych problemów wyniosła 4, co wskazuje na ich znaczne nasilenie.

2. Problemy wynikające z błędów wychowawczych – w tym obszarze najczęściej zauważono: nadmierny rygorizm, brak ciepła i wsparcia emocjonalnego (4), brak konsekwencji w wymaganiach, postawy nadopiekuńcze, wyręczanie dziecka, brak stawiania granic, zbyt wysokie lub niskie wymagania wobec dziecka oraz nierówne traktowanie dzieci w rodzinie przez rodziców (wszystkie oceniono na 3).

3. Problemy środowiskowe – wskazano niekorzystne wzorce w otoczeniu dziecka (przemoc, przestępczość) oraz nieprawidłowe warunki mieszkaniowe i częste zmiany miejsca zamieszkania, ocenione średnio na 3.

4. Problemy w obszarze funkcjonowania emocjonalnego dziecka – obejmujące trudności w nawiązywaniu relacji, niską samoocenę oraz brak poczucia bezpieczeństwa, oceniono w skali na 3.

5. Problemy w obszarze funkcjonowania edukacyjnego – do najczęstszych należały trudności w nauce (zaniedbania edukacyjne, brak motywacji) ocenione na 4, brak wsparcia rodziców w edukacji na 3, a także nieumiejętność organizacji czasu i brak pomocy w odrabianiu lekcji na 3.

6. Problemy wychowawcze i społeczne – obejmowały nieposłuszeństwo, konflikty z dorosłymi (3), agresję wobec rówieśników, kłamstwa, kradzieże (3) oraz uzależnienia od telefonu, Internetu lub substancji psychoaktywnych (4).

7. Problemy rozwojowe – w tym zaburzenia w rozwoju emocjonalno-społecznym dzieci, oceniono na 4, co wskazuje na znaczące trudności w tym obszarze.

Analiza wskazuje, że uśrednione oceny obu szkół wykazują podobne tendencje, a najczęściej zgłaszane problemy koncentrują się wokół niewydolności opiekuńczej rodziny, błędów wychowawczych, trudności edukacyjnych, problemów emocjonalnych i społecznych oraz zagrożeń rozwojowych. Wyniki te podkreślają potrzebę kompleksowego wsparcia dzieci zarówno w środowisku rodzinnym, jak i szkolnym, w tym działań profilaktycznych, wsparcia pedagogicznego i psychologicznego oraz współpracy z instytucjami pomocy społecznej.

Analiza danych przedstawionych w poniższej Tabeli nr 5 wskazuje na spadek liczby uczniów uczęszczających do placówek oświatowych w analizowanym okresie. Jednocześnie odnotowuje się nieznaczny wzrost liczby problemów opiekuńczo-wychowawczych obserwowanych przez kadrę pedagogiczną. Dotyczy on zarówno dzieci, u których trudności te już występują, jak i dzieci zagrożonych ich pojawieniem się w przyszłości.

Tabela nr 5. Liczba uczniów u których występują problemy wychowawcze bądź są zagrożeni wystąpieniem problemów wychowawczych

Lp.	Rok szkolny 2022/2023				Rok szkolny 2023/2024				Rok szkolny 2024/2025			
	Rodzaj placówki	Liczba uczniów	Liczba uczniów, u których występują problemy wychowawcze, bądź rodzinie ucznia występują problemy wychowawcze	Liczba uczniów zagrożonych wystąpieniem problemów wychowawczych	Rodzaj placówki	Liczba uczniów	Liczba uczniów, u których występują problemy wychowawcze, bądź rodzinie ucznia występują problemy wychowawcze	Liczba uczniów zagrożonych wystąpieniem problemów wychowawczych.	Rodzaj placówki	Liczba uczniów	Liczba uczniów, u których występują problemy wychowawcze, bądź rodzinie ucznia występują problemy wychowawcze	Liczba uczniów zagrożonych wystąpieniem problemów wychowawczych
1.	Przedszkole	212	15	14	Przedszkole	194	16	18	Przedszkole	175	21	23
2.	Szkoła podstawowa	521	67	39	Szkoła podstawowa	483	67	67	Szkoła podstawowa	553	77	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZS Nr 1 w Iłowie-Osady, ZS Nr 2 w Narzymiu.

Tabela nr 6. Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny

2023 rok			2024 rok			2025 rok		
Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba dzieci
15	64	37	16	74	44	9	49	28

Źródło: Opracowanie własne CUS. Stan na dzień 07.11.2025 r.

Na podstawie danych Centrum Usług Społecznych w Iłowie-Osady wynika, że w latach 2023–2025 nastąpił spadek liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, szczególnie zauważalny w ostatnim roku analizowanego okresu. W konsekwencji zmniejszyła się również łączna liczba osób w tych rodzinach oraz liczba dzieci pozostających pod wsparciem asystenckim.

Analiza danych zawartych w poniższej Tabeli nr 7 wskazuje, że asystenci rodziny najczęściej współpracują z rodzinami przez okres przekraczający 12 miesięcy. Świadczy to o tym, że realizacja planu pracy i wsparcie rodzin wymagających intensywnej oraz długotrwałej pomocy często wymaga zaangażowania w okresie przekraczającym rok.

Z kolei Tabela nr 8 przedstawia przyczyny zakończenia współpracy asystentów z rodzinami. Najczęściej odnotowano zakończenie współpracy z powodu samodzielnego zaprzestania współpracy przez rodzinę, zmiany metody pracy dostosowanej do indywidualnych potrzeb rodziny oraz osiągnięcia założonych celów. Dane te wskazują, że zakończenie wsparcia może wynikać zarówno z decyzji rodzin, jak i z efektywnego realizowania planu pracy lub konieczności modyfikacji metod pracy w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby rodziny.

Tabela nr 7. Liczba rodzin korzystających z asystenta rodziny ze względu na czas pracy

		2023 rok	2024 rok	2025 rok
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny, w tym:		15	16	9
91.	Do 3 miesięcy	2	4	0
2.	Powyżej 3 do 12 miesięcy	3	2	3
3.	Powyżej 1 roku	10	10	6

Źródło: Opracowanie własne CUS. Stan na dzień 07.11.2025 r.

Tabela nr 8. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył współpracę

		2023 rok	2024 rok	2025 rok
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył współpracę, w tym:		3	7	2
1.	Ze względu na osiągnięcie celów	0	2	0

2.	Ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	2	3	1
3.	Ze względu na brak efektów	1	0	0
4.	Ze względu na zmianę metody pracy	0	2	1

Źródło: Opracowanie własne CUS. Stan na dzień 07.11.2025 r.

III. Cele i zadania Programu

Cel główny:

Zapewnienie kompleksowego i skoordynowanego wsparcia rodzinom z terenu Gminy Łowo-Osada przeżywającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu wzmocnienia ich kompetencji rodzicielskich, poprawy funkcjonowania rodziny oraz zapobiegania sytuacjom kryzysowym skutkującym koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe	Zadania
Podniesienie jakości opieki oraz wychowania sprawowanych przez rodziców biologicznych poprzez wzmocnienie ich kompetencji rodzicielskich, poprawę funkcjonowania rodziny oraz ograniczenie występowania czynników zagrażających prawidłowemu rozwojowi dzieci.	<ul style="list-style-type: none">• dokonanie kompleksowej, wieloaspektowej diagnozy sytuacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;• zapewnienie rodzicom dostępu do konsultacji oraz specjalistycznego poradnictwa, w szczególności psychologicznego, pedagogicznego i prawnego;• współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie motywowania i zobowiązania osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego;• współdziałanie z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów przemocy domowej;• kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych, zgodnych z normami społecznymi oraz potrzebami rozwojowymi dzieci;• udzielanie rodzinom wsparcia finansowego i rzeczowego oraz innej pomocy niezbędnej do zabezpieczenia podstawowych potrzeb;• wspieranie rodzin w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz w podejmowaniu i utrzymaniu zatrudnienia;• przydzielanie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;• zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzicom, których dzieci powracają z młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, schronisk dla nieletnich lub zakładów poprawczych;• opracowywanie i realizacja indywidualnych planów pracy z rodziną przez asystenta rodziny we współpracy z rodziną oraz pracownikiem socjalnym;• nawiązywanie i rozwijanie współpracy z krewnymi oraz innymi osobami mogącymi stanowić naturalne wsparcie dla rodziny;• kierowanie dzieci do udziału w zajęciach oferowanych przez placówki wsparcia dziennego;• organizowanie szkoleń oraz działań edukacyjnych dla rodzin wspierających;• współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej;• prowadzenie systematycznego monitoringu sytuacji dzieci i rodzin objętych wsparciem.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łowo-Osada na lata 2026-2028

<p>Stworzenie warunków sprzyjających reintegracji dzieci przebywających w pieczy zastępczej z rodzinami biologicznymi poprzez wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, poprawę sytuacji życiowej rodzin oraz skoordynowane działania instytucjonalne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podtrzymywanie i wzmacnianie więzi emocjonalnych poprzez umożliwianie regularnych kontaktów rodziców biologicznych z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z orzeczeń sądowych; • obejmowanie rodzin biologicznych wsparciem asystenta rodziny; • współpraca asystenta rodziny lub pracownika socjalnego z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie opracowania i realizacji planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej; • udzielanie rodzicom pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu oraz utrzymaniu zatrudnienia; • opracowywanie i realizacja, we współpracy z rodziną biologiczną, planu pracy z rodziną spójnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej; • udział w okresowej ocenie sytuacji dziecka dokonywanej przez organizatora pieczy zastępczej; • zapewnienie rodzinom wsparcia finansowego adekwatnego do bieżących potrzeb, w tym pomocy w pokrywaniu kosztów dojazdów na kontakty z dzieckiem; • udzielanie rodzinom wsparcia w zakresie prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz organizacji życia codziennego; • organizowanie i umożliwianie udziału rodziców w treningach umiejętności rodzicielskich oraz warsztatach podnoszących kompetencje wychowawcze; • angażowanie rodziców biologicznych w podejmowanie decyzji i współodpowiedzialność za sprawy dziecka, w szczególności w obszarze edukacji, wyboru ścieżki zawodowej oraz motywowania dziecka do nauki i zmiany zachowań.
<p>Wzmacnianie prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym poprzez wsparcie edukacyjne, wychowawcze i psychologiczne, sprzyjające wyrównywaniu szans rozwojowych oraz rozwijaniu indywidualnych potencjałów uczniów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja w szkołach programów profilaktycznych ukierunkowanych na zapobieganie zachowaniom ryzykownym oraz wzmacnianie kompetencji społecznych uczniów; • wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez udzielanie pomocy materialnej, w tym stypendiów szkolnych, dofinansowania zakupu podręczników oraz udziału w projektach edukacyjnych; • wspieranie potrzeb edukacyjnych uczniów przejawiających trudności w nauce, w szczególności poprzez zajęcia wyrównawcze i specjalistyczne; • zapewnienie uczniom oraz ich rodzicom dostępu do wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, adekwatnego do zidentyfikowanych potrzeb; • organizowanie poradnictwa oraz konsultacji dla rodziców w zakresie wspierania rozwoju i edukacji dzieci;

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie i wzbogacanie oferty edukacyjnej skierowanej do uczniów szczególnie uzdolnionych; • zapewnienie opieki wychowawczej poprzez prowadzenie świetlic szkolnych.
<p>Podnoszenie kompetencji zawodowych kadry CUS oraz innych osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny, w celu zwiększenia skuteczności, jakości i profesjonalizmu podejmowanych działań wspierających.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków sprzyjających systematycznemu podnoszeniu kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej; • organizowanie i umożliwianie udziału w szkoleniach, warsztatach oraz innych formach doskonalenia zawodowego; • finansowanie lub współfinansowanie szkoleń podnoszących kompetencje pracowników realizujących zadania z zakresu wspierania dziecka i rodziny.

IV. Adresaci Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Iłowo-Osada, w szczególności do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wsparciem objęte mogą zostać również rodziny, które znalazły się w sytuacji wymagającej pomocy na skutek zdarzeń losowych, kryzysów życiowych lub występowania czynników ryzyka zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

Adresatami programu są w szczególności:

- rodziny przeżywające trudności lub zagrożone kryzysem, w których występują problemy takie jak ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia lub inne negatywne zjawiska społeczne;
- rodziny, w których występuje przemoc domowa;
- rodziny niewydolne wychowawczo lub doświadczające trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi;
- rodziny wielodzietne;
- rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnością;
- małoletnie matki oraz młodociani rodzice;
- rodziny niepełne;
- rodziny wychowujące dzieci w wieku wczesnodziecięcym (0–5 lat);
- rodziny doświadczające trudności wychowawczych związanych z okresem dorastania dzieci;
- rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Działania realizowane w ramach programu, w tym praca socjalna, wsparcie asystenta rodziny oraz inne formy pomocy, ukierunkowane są na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, zapewnienie bezpieczeństwa dziecka oraz wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Program zakłada również rozwój współpracy pomiędzy instytucjami, placówkami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wspierania rodziny.

Podjęmowane działania służą poprawie funkcjonowania rodziny, tworzeniu warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci oraz wzmocnieniu kapitału społecznego społeczności lokalnej poprzez wzmocnienie roli rodziny jako podstawowej jednostki życia społecznego.

V. Efekty Programu

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny przewiduje się osiągnięcie następujących efektów:

- poprawę sytuacji życiowej dzieci oraz rodzin objętych wsparciem;
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- ograniczenie występowania negatywnych zachowań oraz funkcjonowanie spójnego i skutecznego systemu wsparcia dziecka i rodziny;
- poprawę funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- zmniejszenie liczby przypadków umieszczania dzieci w pieczy zastępczej;
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin w celu zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych;
- wzrost jakości życia oraz poprawę ogólnego funkcjonowania rodzin;
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz budowania właściwych relacji rodzinnych;
- stworzenie warunków umożliwiających powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych poprzez przywrócenie prawidłowych funkcji rodziny;
- rozwój i wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami, placówkami oraz organizacjami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny.

VI. Realizatorzy Programu

Program realizowany będzie przez Centrum Usług Społecznych w Iłowie-Osadle przy udziale:

1. Urzędu Gminy w Iłowie-Osadle;
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iłowie-Osadle;
3. Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej;
4. Punktu Konsultacyjnego w Iłowie-Osadle;
5. Gminnej Świetlicy Socjoterapeutycznej w Iłowie-Osadle; Świetlicy Środowiskowej w Pruskach.
6. Placówek oświatowych z terenu Gminy Iłowo-Osada;
7. Placówek Ochrony Zdrowia;
8. Organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych;
9. Komendy Powiatowej Policji w Działdowie;
10. Posterunku Policji w Iłowie-Osadle;
11. Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, w tym kuratorów zawodowych i społecznych;
12. Sądów – Wydziały: Karny, Cywilny;
13. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Działdowie;
14. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie;
15. Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie;
16. NZOZ Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Działdowie.

VII. Źródła Finansowania Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 będzie finansowana ze środków własnych budżetu Gminy Iłowo-Osada, dotacji celowych oraz innych źródeł pozabudżetowych, które gmina będzie mogła pozyskać na realizację zadań programu. W szczególności możliwe jest wykorzystanie funduszy zewnętrznych, w tym funduszy europejskich, programów rządowych oraz środków oferowanych przez organizacje pozarządowe i partnerów lokalnych.

Źródła finansowania będą wykorzystywane w sposób planowy i celowy, zapewniając pokrycie kosztów związanych z realizacją wszystkich działań przewidzianych w programie, w tym m.in. wsparcia rodzin, funkcjonowania pieczy zastępczej, szkoleń kadry oraz działań profilaktycznych i edukacyjnych.

VIII. Monitoring i ewaluacja Programu

Koordinację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada sprawuje Centrum Usług Społecznych w Iłowie-Osadle. W ramach realizacji programu będą gromadzone informacje umożliwiające ocenę postępów, identyfikację bieżących potrzeb oraz wprowadzanie ewentualnych korekt w działaniach.

Program zakłada stałą współpracę pomiędzy instytucjami, placówkami, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami działającymi na rzecz rodziny, co ma na celu zapewnienie spójności działań i uzyskanie jak najlepszych efektów.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym, podlegającym systematycznej ewaluacji i monitoringowi. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający, wskazując kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych oraz umożliwiając ocenę skuteczności i efektywności przyjętych działań i sposobu wykorzystania środków finansowych.

Monitoring będzie prowadzony w celu analizowania i oceny zebranych danych, co pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas realizowanych inicjatyw.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Centrum Usług Społecznych przedstawi Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny, obejmujące wyniki działań, osiągnięte efekty oraz rekomendacje dotyczące dalszych działań.

IX. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026–2028 ma na celu stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności dzieci. Wsparcie rodzin realizowane będzie zarówno w wymiarze profilaktycznym, jak i ochronnym, przy czym priorytetem jest umożliwienie rodzinom samodzielnego radzenia sobie z trudnościami oraz rozwijania własnych kompetencji wychowawczych, społecznych i zawodowych.

Program zakłada systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji rodzin oraz promowanie wartości rodzinnego stylu życia. Wsparcie rodzin ukierunkowane jest na wzmocnienie ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania w środowisku, wykorzystywania własnego potencjału oraz podejmowania działań sprzyjających rozwojowi dzieci.

Realizacja programu wymaga aktywnego włączenia instytucji, placówek, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka, aby zapewnić kompleksowe, skoordynowane i efektywne wsparcie.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz.U. z 2025 r., poz. 49 ze zm.), zadaniem własnym gminy jest opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2026–2028 stanowi kontynuację dotychczasowych działań gminy w zakresie wsparcia rodzin oraz profilaktyki w obszarze opiekuńczo-wychowawczym. Nowy program uwzględnia rozwój kierunków działań profilaktycznych i pomocowych prowadzonych przez gminę, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności oraz rodzin z grup ryzyka.

Głównym celem programu jest wzmocnienie pozycji rodzin w społeczeństwie, zapobieganie narastaniu kryzysów poprzez pracę z rodziną naturalną, a także zapewnienie dzieciom prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego. Realizacja programu przyczyni się do skuteczniejszego wspierania rodzin, które wymagają pomocy w różnych obszarach funkcjonowania oraz do ograniczenia konieczności kierowania dzieci do pieczy zastępczej.

Dotychczas obowiązujący Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iłowo-Osada na lata 2023–2025, przyjęty Uchwałą Nr LVI/381/22 Rady Gminy z dnia 29 grudnia 2022 r., utracił moc. Wobec powyższego, przyjęcie nowego, trzyletniego programu na lata 2026–2028 jest w pełni uzasadnione i stanowi realizację ustawowego obowiązku gminy, zapewniając ciągłość działań na rzecz rodzin i dzieci w Gminie Iłowo-Osada.